

Paastuaegne toit võib olla tervislik

Kahjuks on mitmed tähtsad taimed, mis meie esivanematele aastasadu ja -kümnend põhitoiduseks olnud, nüüd unarusse jäänud. See kehtib eeskätt läätse, põldoa, naeri ja ka kaalika kohta. Põlduba oli Euroopas tähtis ajani, mil kartul, mais ja aeduba teda kõrvale tõrjuma hakkasid, meil kartuli tulekuni. Kreeklastel oli uba inim- ja loomatoit.

Esialgul oli uba lihtrahva söögiks, hiljem täiendasid jõukal järjel inimesed seda argist pala kallite lisanditega.

Peale selle, et kuivatatud oad keetmisel 2–3 korda paisuvad, sisaldavad nad osiseid, mis kindlustavad elutegevuse protsesse ja toitainete efektiivset kasutamist kehas, tagades normaalse füüsilise ja vaimse arengu.

Keedetud oad kõlbavad niisama piimaga söömiseks, aga ka liha- ja kalaroa või õlle juurde. Ubadest ja teistest kaunviljadest saab teha tervislikku ja mitmekesist toitu.

Vanal ajal kaunviljadest valmistatud köhutäite kõrvale leiba ei antud. Rõhutati, et ubadel oma leivakott ligi. See sarnaneb vanaisa ähvardusega, mis minu emale määratud: “Tüdruk, kes kruubipudru juurde leiba hammustab, läheb vangi.” Seda tuli mõista nii, et kes lartistaja loomuga, see satub kitsikusse.

KADRIN LINNA

LUGEJA KÜSIB

Mis juhtus kaktusega?

REPRO

Olen alati püüdnud hoolsalt täita kõiki kaktuste kasvunõudeid. Nüüd juhtus midagi imelikku, kaks ilusat taime muutusid äkki hallikaks ja pehmems. Uurides avastasin potiservas väikesi vaevumärgatavaid valkjaid tombukesi. Mis need on? Kas need on kaktuste rikkujad?

Vastab

VÄINO PALLUM

Tõenäoliselt on kaktuste värvimuutuses ja närbumises süüdi juuretäid.

Valkjad vahaja kirmega kaetud 2–3 mm suurused putukad – kaktuse juuretäid (*Rhizoecus cacticans*) ja mõned teised liigid tegutsevad taimejuurtel ja juurekaelal.

Kahjurid imevad taimemahla, selle tagajärjel kaktuse kasv algul kängub. Peagi kaotab taim normaalse rohelise läike – koor muutub hallikaks. Tugeva kahjustuse korral kogu kaktus pehmeneb, kortsus ja närhub.

Paharettide suure arvukuse puhul kattuvad pinnalähedased juured valkja kirmega. Ka mullapind võib olla valkja varjundiga. Kahjureid võib märgata kõige enam poti seina ääres, kus nad moodustavad terveid kolooniaid. Vastsed arenevad emaisendite eritatavas vahataolises eritisel, muutuvad kiiresti liikuvaks ja sisenevad mulda. Kaktuse kastmisel siirduvad nad sageli kuivema mullaga naabertaimedele.

Juuretäide teised peremeestaimed on palm, lehtliilia, pelargoon, varjukannike, jõulutäht, priimula ja mitmed turdlehed. Kõõgiviljadest meeldivad juuretäidele hästi peasalat ja endiivia.

Kahjurite tõrjeks hoidke kaktusepotti 10 minutit 53° vees. Kui veetemperatuur on 50°, hoidke kauem – 15 minutit, aga nii, et vesi ulatuks taime juurekaelani. Selleks et vesi ei jahtuks ruttu, olgu veenõu parajalt suur. Seejärel laske potti 12–24 tundi rippasendis kuivada.

Kahjurite väikesel arvukusel saab abi Nekost või soolikarohuteega korduvast kastmisest, samuti kaktusepotti veega läbi pesemisest ja asustatud juurte ära lõikamisest ning istutamisest uude mulda.

Kurjamite rohkusel kastke kaktust Actara 25 WGga (1–2 g/10 l). Enne seda kastke aga aegsasti veega, et taim oleks kõrge turgor.

Peale selle võib kaktuse halliks muutumist ja närbumist põhjustada *Fusarium*'i seente nakkus.

Sel juhul on taime juurekael pehmenenud, kuivab hiljem kokku, juured on pehkinud. Siis on juurekaela ristlõikes näha pruunistunud juhtsoonte ring.

Seda tõbe saab vältida liigse mulja- ja õhuniiskuse ärahoidmisega ning kasvatamisega talvel küllaldaselt valguses, kuid jahedas ruumis.

Haiguse ilmnemisel kastke kaktust Switch 62,5 Wga (15–20 g/10 l).